

Järjestöjen kannanotto luontaishoitoalaa koskevaan kirjaukseen hallitusohjelmassa

Lähetäjät:

Anna Sofia Nevanlinna, Luonnonlääketieteen Keskusliitto LKL ry
Merja Lindström, Suomen Terveysjärjestö STJ ry
Mika Rönkkö, Suomen Terveystuotekauppiain Liitto ry
Ilkka Westman, Luontaishoitoalan Foorumi ry

Vastaanottajat:

STM:n kirjaamo, Ministerit Krista Kiuru ja Aino-Kaisa Pekonen, johtaja Jaska Siikavirta ja lääkintöneuvos Kaisa Halinen sekä tiedoksi Pääministeri Sanna Marin

Asia:

Täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitomuotojen sääntelymahdollisuuksien selvitys

Luontaishoitoalojen kattojärjestöjen edustajina ehdotamme, että Sanna Marinin hallitusohjelman kirjauksen ”Selvitetään vaihtoehto- ja uskomushoitojen eri sääntelymahdollisuudet” mukaisesti tehdään selvitys, jossa tulevat käsitellyiksi yhteiskunnallisesti ja luontaishoitoalan kehittämisen kannalta kaksi merkittävää asiakokonaisuutta:

1. Luontaishoitoalan (CAM-alan) toimialaselvitys
2. Materiaali luontaishoitoalan (CAM-alan) sääntelymahdollisuuksien selvitystyötä varten

Tässä ehdotuksessa luontaishoidoilla tarkoitetaan CAM (Complementary and Alternative Medicine) hoitoja eli täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja. Luontaishoitoala tarkoittaa CAM-alaa.

Ehdotamme, että ensimmäisenä osana toteutetaan asiakokonaisuus 1 eli toimialaselvitys, jotta saamme tietää, keitä luontaishoitajat ovat, millainen on heidän toimintansa muoto ja toimintaympäristö sekä miten heidän ammatinharjoittamisensa liittyy muuhun elinkeinorakenteeseen. Ensimmäiseen osaan kuuluvat asiat sivuavat Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) toimialaa, joten voisi olla luontevaa kytkeä TEM toimialaselvityksen tekemiseen.

Ensimmäisen osan valmistuttua toteutetaan toisena osana asiakokonaisuudet 2A ja 2B eli kerätään perustiedot luontaishoidoista, ja sen jälkeen selvitetään terveyden ja sairauden hoitamista koskevia kysymyksiä ja valvontaa.

Osa 1: Luontaishoitoalan (CAM-alan) toimialaselvitys

Yrittäjyyttä ja käytännön ammatinharjoittamista koskevat asiat eivät suoraan koske STM:tä mutta kokonaiskuvan saamiseksi CAM-alasta niidenkin selvittäminen on oleellista.

- Analyysi terminologiasta: Mitä termejä käytetään, mitkä tahot suosivat mitäkin termejä ja minkälaiseen toimintaan tai asiasisältöön niillä viitataan? Luontaishoitoalaa (CAM-alaa) määrittävien termien selvitys on tärkeää, koska nykytilanteessa luontaishoitoja kuvaavista termeistä vallitsee voimakas erimielisyys alan toimijoiden ja virallisen terveydenhuollon sekä median edustajien välillä.
- Mihin luontaishoitoala (CAM-ala) nivoutuu yhteiskunnassa:
 - Terveyden edistäminen
 - Hyvinvointi
 - Alan ammatinharjoittaminen ja yrittäjyys
- Toimialan rakenne Suomessa ja katsaus toimintaan
 - Kuvaus toimialan yrityksistä
 - Toimialan alueellinen jakauma
 - Yleisimmät hoito- ja terveyden edistämisen palvelut, joita ammatinharjoittajat ja yrittäjät tarjoavat
 - Yrittäjät ja työvoima/työllisyys
 - Kuvaus toimialan yrityksistä
 - Koulutus ja osaaminen
 - Alan yrityksiä taloudellinen tilanne, liikevaihto ja kannattavuus
- Markkinoiden rakenne ja kehitys sekä paikka elinkeinoelämässä
 - Toimialan paikka elinkeinoelämässä ja kytkeytyminen muihin aloihin
 - Toimialan paikka terveydenhuollossa
 - Kirjoituksia alan asiantuntijoilta
- Täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitomuotojen kuluttajatutkimus
- Markkinoiden kehitys ja näkymät
- Täydentävät ja vaihtoehtoiset hoitomuodot maailmalla (lyhyt kuvaus)
- Täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitomuotojen asema sekä merkitys tulevaisuudessa palvelualan yhtenä kokonaisuutena
- SWOT-analyysi

Osa 2: Materiaali luontaishoitoalan (CAM-alan) sääntelymahdollisuuksien selvitystyötä varten

Osa 2A: Perustietojen kerääminen ja raportointi

Selvitystyötä varten on koottava CAM-alaan liittyvä kansainvälinen ja Suomea koskeva tieto. Tietoon ja näyttöön perustuvien terveystieteiden, kuten sääntelyä koskevien, päätösten tekemistä varten CAM-alasta tarvitaan perustiedot mm. seuraavista seikoista:

- Tutkimus
 - CAM-hoitojen kansanterveydellistä merkitystä koskeva tutkimus (talous, vaikutukset kansanterveyteen ja yleiseen hyvinvointiin)
 - Terveydenhuollon ammattilaisten asenteet
 - Käytön yleisyys, eri hoitometodien käyttö, käyttö terveydenhuoltojärjestelmässä (Käypä hoito -suositukset) ja sen ulkopuolella
 - Koetut hyödyt ja haitat (Kuinka moni saa avun, millaisen? Kuinka paljon on haittoja, millaisia?) Asiakastyytyväisyys
 - Terveydenhuollon ammattilaisten asenteet luontaishoitoja (CAM-hoitoja) kohtaan
 - Potilasturvallisuus (ilmi tulleet, todennetut haittatapaukset)
 - Kliiniset tutkimukset (lääketieteellinen tutkimus) ja niiden tulokset (tiivistelmä)
 - Kliiniset tutkimukset (Integratiivisen lääketieteen ja hoidon tutkimus) ja niiden tulokset (tiivistelmä)
 - Kliiniset tutkimukset (hoitotieteellinen ja muu terveystieteellinen tutkimus) (tiivistelmä)
 - Kliiniset tutkimukset (psykologian alaan kuuluvat tutkimukset) (tiivistelmä)
 - Kliiniset tutkimukset (pragmaattiset tutkimukset [=todelliseen elämän sijoittuvat tutkimukset eli Real World Research], vertailevat vaikuttavuustutkimukset ja muu tieteidenvälinen tutkimus) (tiivistelmä)
- Lait, säädökset, suositukset ja valvonta
 - Lainsäädännön ja valvonnan nykytilanne sekä Luontaishoitoalan omavalvonta Suomessa
 - CAM-hoitoja koskeva lainsäädäntö ja valvonta eri maissa (erityisesti tilanne Pohjoismaissa)
 - Kansainväliset kauppaa koskevat säädökset ja lainsäädäntö, valvonta ja sopimukset
 - Kansainvälisten terveysalan organisaatioiden, erityisesti WHO:n kannanotot
 - Vakuutukset
- Koulutus
 - CAM-alan koulutusorganisaatiot, kuka toteuttaa koulutusta?
 - Koulutusohjelmat ja nykyiset CAM-hoitajia koskevat kouluskriteerit (tiiviisti)
 - CAM-alaa koskeva koulutus lääketieteen, hoitotieteen, psykologian ym vakiintuneen terveydenhuollon ammattilaisten (Valviran rekisterissä olevien) koulutuksessa
 - Kuka valvoo koulutusta?
- Tiedotus
 - Media CAM-alan tiedottajana (mitä ja miten tiedotetaan nykyisin?)
 - Self help -kirjallisuus
 - Some-kanavat
 - Kenen vastuulla tiedottaminen on? Viranomaisen rooli

Esimerkki perustietojen selvittämisestä ja selvityksen tekemisestä on Ruotsin hallituksen toimeksianto 27.4.2017. Toimeksiannon ([Dir. 2017:43](#)) otsikko on: ”Ökat patientinflytande och patientsäkerhet inom annan vård och behandling än den som bedrivs inom den etablerade vården”, jonka voi kääntää suomeksi: ”Potilaiden vaikutusmahdollisuuksien ja potilasturvallisuuden lisääminen virallisen terveydenhuollon ulkopuolella toimivien hoitomuotojen keskuudessa.” Toimeksiannon perusteella tehtiin 2 vuotta kestänyt selvitystyö, johon osallistui suuri joukko alan organisaatioita ja asiantuntijoita. Selvitystyön tulokset julkaistiin 27.3.2019 osamietinnössä ([SOU 2019:15](#)), jonka otsikko on: ”Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap, dialog”, jonka voi kääntää suomeksi: ”Täydentävä ja vaihtoehtoinen lääketiede ja hoito – turvallisuus, tieto, vuoropuhelu”

Osa 2B: Luontaishoitoihin (CAM-hoitoihin) liittyvät STM:n toimialaan kuuluvat terveyden ja sairauden hoitamista koskevat kysymykset ja valvonta

Osassa 2A mainittujen perustietojen (tutkimustieto ja muut dokumentoidut tiedot) pohjalta selvitetään:

- Mitä keinoja on olemassa potilaiden vaikutusmahdollisuuksien ja potilasturvallisuuden lisäämiseksi koskien vakiintuneen terveydenhuollon ulkopuolella tarjottavia hoitomuotoja.
- Potilaan oikeutta valita itse haluamansa hoito ja hoitomenetelmä on kunnioitettava niin laajasti kuin se suinkin on mahdollista. Tätä oikeutta on kuitenkin punnittava suhteessa korkean potilasturvallisuuden vaatimukseen. Millaisia mahdollisuuksia/ratkaisuvaihtoehtoja on käytettävissä valinnanvapauden parantamiseksi?
- Miten mahdollisia (osassa 2A todettuja) terveystarpeita voitaisiin tehokkaimmin pienentää?
 - Koulutus, tiedotus, hoitajien vapaaehtoinen/pakollinen rekisteröinti, asiakkaille valitusmahdollisuus, rajoitukset
 - Avoin yhteistyö terveydenhuollon kanssa: terveydenhuollon ja luontaishoitoalan ammattilaisten välisen yhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen
 - valtion virastojen ja luontaishoitoalan kattojärjestöjen tasolla
 - käytännön hoitotyön tasolla
- Jotta hoitoon hakeutuva pystyy oikeaan tietoon perustuen valitsemaan itselleen hoidonantajan ja hoitomenetelmän, hänellä täytyy myös olla mahdollisuus saada luotettavaa ja puolueetonta informaatiota vakiintuneen terveydenhuollon ulkopuolella olevista hoitomenetelmistä. Tiedottaminen on tärkeää silloinkin, kun näitä hoitoja ei korvata julkisista varoista. Tietoa tarvitaan myös näiden hoitomenetelmien toteennäytetystä tehosta. Nämä menetelmät, joilla tällä hetkellä annetaan hoitoa vakiintuneen terveydenhuollon ulkopuolella, voivat tulevaisuudessa, tutkimusten ja arviointien perusteella olla arvokas osa virallista terveydenhuoltoa.
 - Miten viranomaisen tiedotustoiminta voitaisiin käynnistää oikean tiedon levittämiseksi kansalaisille?

Lisäksi pyydämme ystävällisesti huomioimaan kaikessa Sanna Marinin hallitusohjelman luontaishoitoja koskevan kirjauksen käsittelyssä, että useat järjestöt, koulutustahot ja muut toimijat pitävät huolestuttavana, että uskomushoito-termiä on ryhdytty käyttämään kuvattaessa täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja (CAM-hoitoja). Toimijat vetoavat, että yhteiskuntavaikuttamista harjoittavien tahojen, poliitikkojen ja viranomaisten on käytettävä asiallista termiä näistä hoidoista ja ammatinharjoittajista: yleisterminä suositellaan käytettäväksi täydentävät ja vaihtoehtoiset hoidot, lyhyemmässä muodossa täydentävät hoidot, vaihtoehtohoidot, luontaishoidot tai CAM-hoidot (Complementary and Alternative Medicine). Pidämme itsestään selvänä, että luontaishoitoalan toimialaselvitystä tehtäessä ja sääntelymahdollisuuksia selvitetäessä ja pohdittaessa luovutaan uskomushoito-sanan käytöstä. Kiitämme jo etukäteen asiallisen terminologian käytöstä.

Helsinki 31.5.2021

Luonnonlääketieteen Keskusliitto LKL ry
Anna Sofia Nevanlinna
toiminnanjohtaja
040-5842008
toimisto@lkl.fi
www.lkl.fi

Suomen Terveysjärjestö STJ ry
Merja Lindström
puheenjohtaja
044-3558540
stj@stjry.fi
www.terveysjarjesto.fi

Luontaishoitoalan Foorumi ry
Ilkka Westman
puheenjohtaja
040-7618290
westman.ilikka@gmail.com
www.luontaishoitoala.fi

Suomen Terveystuotekauppiain Liitto ry
Mika Rönkkö
toiminnanjohtaja
0500-430818
mika.ronkko@terveystuotekauppa.fi
www.terveystuotekauppa.fi